

φιλοκαλικά σταχυολογήματα

...διαβάζω...ακούω...καταγράφω

37

2020.7

"ἔδοξε τοίνυν ἡμῖν τὰ ἐκ φιλομαθείας συνενεγκεῖν εὐρήματα" (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας)

τό βάζο μέ τό λάδι

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης (Μαξιμόβιτς)¹ διηγόταν τήν ἐξῆς ἱστορία:

Κάποτε ἦταν ἕνας βασιλιάς, ὁ ὁποῖος εἶχε ἕνα γιό πονηρό. Ἐχοντας χάσει κάθε ἐλπίδα γιά ἀλλαγὴ πρὸς τό καλύτερο, ὁ πατέρας καταδίκασε τόν γιό του σέ θάνατο. Τοῦ ἔδωσε ἕνα μήνα περιθώριο γιά νά προετοιμαστῆ.

Πέρασε ὁ μήνας, καί ὁ πατέρας κάλεσε τό γιό του. Πρὸς μεγάλη του ἔκπληξη, παρατήρησε πῶς ὁ νεαρός ἦταν αἰσθητὰ ἀλλαγμένος: τό πρόσωπό του ἦταν ἀδύνατο καί χλωμό, καί ὀλόκληρο τό κορμί του ἔμοιαζε νά εἶχε ὑποφέρει.

— Πῶς καί σοῦ συνέβη τέτοια ἀλλαγὴ, γιέ μου; ρώτησε ὁ πατέρας.

— Πατέρα μου καί κύριέ μου, ἀπάντησε ὁ γιός, πῶς εἶναι δυνατό νά μὴν ἔχω ἀλλάξει, ἀφοῦ κάθε μέρα πού περνοῦσε μέ ἔφερνε πιό κοντά στό θάνατο;

— Καλῶς, παιδί μου, παρατήρησε ὁ βασιλιάς. Ἐπειδὴ προφανῶς ἔχεις ἔρθει στά σύγκαλά σου, θά σέ συγχωρήσω. Ὅμως, θά χρειαστῆ νά τηρήσεις αὐτὴ τὴν διάθεση ἐπιφυλακῆς τῆς ψυχῆς σου, γιά ὅλη τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ σου.

— Πατέρα μου, ἀπάντησε ὁ γιός, αὐτό εἶναι ἀδύνατο. Πῶς θά μπορέσω νά ἀντισταθῶ στά ἀμέτρητα ξελογιάσματα καί στοὺς πειρασμούς;

Ὁ βασιλιάς τότε διέταξε νά τοῦ φέρουν ἕνα βάζο γεμάτο λάδι, καί εἶπε στόν γιό του:

— Πάρε αὐτό τό δοχεῖο, καί μετάφερε το στά χέρια σου, διασχίζοντας ὅλους τοὺς δρόμους τῆς πόλεως. Θά σέ ἀκολουθοῦν δύο στρατιῶτες μέ κοφτερὰ σπαθιά. Ἐάν χυθεῖ ἔστω καί μία σταγόνα ἀπὸ τό λάδι, θά σέ ἀποκεφαλίσουν.

Ὁ γιός ὑπάκουσε. Μέ ἀνάλαφρα, προσεκτικὰ βήματα, διέσχισε ὅλους τοὺς δρόμους τῆς πόλεως, μέ τοὺς στρατιῶτες νά τόν συνοδεύουν συνεχῶς, καί δέν τοῦ χύθηκε οὔτε μία σταγόνα.

Ὅταν ἐπέστρεψε στό κάστρο, ὁ πατέρας τόν ρώτησε:

¹ Ἡ μνήμη τοῦ συγχρόνου καί θαυματουργοῦ ἁγίου Ἰωάννη στίς 19 Ἰουνίου (+1966).

— Γιέ μου, τί πρόσεξες καθώς τριγυρνοῦσες μέσα στους δρόμους τῆς πόλεως;

— Δέν πρόσεξα τίποτε.

— Τί ἐννοεῖς, 'τίποτε'; τόν ρώτησε ὁ βασιλιάς. Σήμερα ἦταν μεγάλη γιορτή - σίγουρα θά εἶδες τούς πάγκους πού ἦταν φορτωμένοι μέ πολλέςπραμάτειες, τόσες ἄμαξες, τόσους ἀνθρώπους, ζῶα.

— Δέν εἶδα τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά, εἶπε ὁ γιός. Ὅλη ἡ προσοχή μου ἦταν στραμμένη στό βάζο μέ τό λάδι. Φοβήθηκα μήν τυχόν μου χυθεῖ μία σταγόνα καί ἔτσι χάσω τή ζωή μου.

— Πολύ σωστή ἡ παρατήρησή σου, εἶπε ὁ βασιλιάς. Κράτα λοιπόν αὐτό τό μάθημα κατά νοῦ, γιά τήν ὑπόλοιπη ζωή σου. Νά τηρεῖς τήν ἴδια ἐπιφυλακή γιά τήν ψυχή μέσα σου, ὅπως ἔκανες σήμερα γιά τό λάδι μέσα στό βάζο. Νά στρέφεις τούς λογισμούς σου μακριά ἀπό ἐκεῖνα πού γρήγορα παρέρχονται, καί νά τούς προσηλώνεις σ' ἐκεῖνα πού εἶναι αἰώνια. Θά εἶσαι ἀκολουθούμενος, ὄχι ἀπό ὀπλισμένους στρατιῶτες, ἀλλά ἀπό τόν θάνατο, στόν ὁποῖον ἡ κάθε μέρα μᾶς φέρνει πιό κοντά. Νά προσέχεις πάρα πολύ νά φυλάγεις τήν ψυχή σου ἀπό ὅλους τούς καταστροφικούς πειρασμούς.

Ὁ γιός ὑπάκουσε τόν πατέρα, καί ἔζησε ἔκτοτε εὐτυχής.²

«Ἐκ τοῦ ὄρᾶν τίκτεται τό ἐρᾶν», λέγαν οἱ παλαιοί: ἀπό τήν ὄραση εἰσδύει μέσα μας ἡ ἐμπαθής προσκόλλησις σέ κάτι. Ἡ, κατά διασκευή τοῦ γραφικοῦ, ἀνοίγουμε τά παράθυρα (τῶν αἰσθήσεων) καί μπαίνει μέσα μας ὁ θάνατος.³

Ὁ ἄββᾶς **Σιλουανός** πότιζε τόν μικρό κῆπο του μέ χαμηλωμένο μπροστά τό κουκούλι ὥστε νά βλέπει μόνο τό ἔδαφος. Κι ὅταν τόν ρώτησε κάποιος, «Πές μου, Ἄββᾶ, γιατί τό πρόσωπό σου τό σκεπάζεις μέ τό κουκούλι καί ἔτσι ποτίζεις τόν κῆπο;» Τοῦ λέγει ὁ γέρον: «Τέκνο μου, γιά νά μὴ δοῦν τὰ μάτια μου τὰ δένδρα καί ἀπασχοληθῇ μ' αὐτά ὁ νοῦς μου ἀφήνοντας τήν ἐργασία του».⁴

Ὁ δέ μεταγενέστερος ἅγιος **Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ** ἔπαιρνε τό σιτηρέσιο πού τοῦ ἔφερνε ὁ διακονητής του ἔχοντας «καλυμμένο τό

² Μετάφραση ἀπό τό περιοδικό «ORTHODOX AMERICA», Τόμος 14, Νο. 2-3, Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος, 1993.

³ Ἱερ. 9:20, «ἀνέβη θάνατος διά τῶν θυρίδων, εἰσῆλθεν εἰς τήν γῆν ὑμῶν».

⁴ Γεροντικό, Σιλουανός, 4.

πρόσωπό του μέ ὕφασμα, μιμούμενος τούς ἀρχαίους ἐρημίτες, οἱ ὁποῖοι κάλυπταν τό πρόσωπό τους μέ τό κουκούλι».⁵

Ὁ ἀββάς **Ἰσίδωρος** κατέβηκε κάποτε στήν Ἀλεξάνδρεια ὅταν τόν κάλεσε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, κι ἐπιστρέφοντας στή σκήτη τόν ρώτησαν οἱ πατέρες πῶς εἶναι ἡ κατάσταση στόν κόσμο. «Δέν εἶδα πρόσωπο ἀνθρώπου, παρά μονάχα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου». «Μά τί ἔγινε, τούς κατάπτε ἡ γῆ, Ἀββᾶ;» τό ρώτησαν. «Ὁχι, δέν συνέβη κάτι τέτοιο. Ἀλλά δέν μέ νίκησε ὁ λογισμός νά δῶ τριγύρω». Θαύμασαν οἱ πατέρες καί στηρίχτηκαν, γιά νά φυλάγωνται, νά μή περιφέρουν ἐδῶ κι ἐκεῖ τά μάτια τους.⁶

Οἱ ἱστορικοί ἀναφέρουν γιά ἕνα ταξίδι πού εἶχε κάνει ὁ Μ. **Ἀθανάσιος** στή Ρώμη, παίρνοντας μαζί του καί ἕναν ἀπό τούς μονάζοντες, τόν **Ἀμμώνιο**. Ὁ ἱστορικός Σωκράτης - πού μνημονεύει συχνά στήν ἱστορία του γνωστά ὀνόματα καί βιογραφικά ἐπιφανῶν πατέρων τῆς Αἰγύπτου - γράφει:

«Υπήρξε καί κάποιος ἄλλος ἄνδρας θαυμάσιος ἀνάμεσα στούς μοναχοῦς, μέ τό ὄνομα Ἀμμώνιος. Αὐτός ἦταν τόσο ἀπερίεργος [συγκεντρωμένος στόν ἑαυτό του], ὥστε ὅταν κάποτε βρέθηκε μαζί μέ τόν Ἀθανάσιο στή Ρώμη, δέν θέλησε νά ἐπισκεφτεῖ κανένα ἀπό τά μνημεῖα τῆς πόλης, παρά μόνο νά προσκυνήσει τό μαρτύριο τοῦ Πέτρου καί Παύλου».⁷

Ὁ π. **Φιλάρετος** ἦταν ἐρημίτης (στήν ἀπόκρημνη σκήτη τῶν Καρουλίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους). Κάποτε τόν κατηγορήσαν ἄδιστα καί τό δικαστήριο τῆς Θεσσαλονίκης ὄρισε ἢ νά ἐξαγοράσει τήν ποινή ἢ νά μπεῖ φυλακή.

— Προτιμῶ τήν φυλακή, εἶπε. Χρήματα δέν ἔχω. Ἄλλωστε ἔτσι θά θυμᾶμαι τήν αἰώνια φυλακή.

Βρέθηκαν ὡστόσο κάποιοι πιστοί Χριστιανοί καί πλήρωσαν τό ποσό.

— Ἀπαλλάχθηκα τῆς ἐπιγείου φυλακῆς, ἄραγε θά ἀπαλλαγῶ καί τῆς αἰωνίου;

Ὅταν ἐπέστρεψε στό Ὄρος κάποιος τόν ρώτησε:

«Πῶς τά πέρασες γερο-Φιλάρετε στήν Θεσσαλονίκη, πῶς εἶδες τόν κόσμο;»

Εἶχε 50 χρόνια νά πάει στήν πόλη ὁ πάτερ Φιλάρετος. Ἡ ματιά του διακριτική ἀλλά καί διεισδυτική, φορτισμένη μέ πνευματικό περιεχόμενο:

⁵ Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, Βίος, 1983, 42.

⁶ Βίβλος ἀνδρῶν ἁγίων=Ἀποφθέγματα Nau, 161.

⁷ Σωκράτους, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, PG 67, 520-521.

«Τί νά σᾶς πῶ πατέρες. Όλοι τρέχουν οἱ ἄνθρωποι, τρέχουν διά τήν σωτηρίαν των. Μόνον ἐγώ εἶμαι ὁ ἀμελής καί ράθυμος!»⁸

Ἅγιος **Μακάριος** ὁ Αἰγύπτιος:

«Ἡ καρδιά εἶναι ἓνα τόσο δά μικρό σκεῦος, καί ὅμως ἐκεῖ μέσα βρίσκονται δράκοντες καί δηλητηριώδη θηρία καί ὅλα τά ἀποθέματα τῆς κακίας. Παρόμοια, ἐκεῖ βρίσκεται ὁ Θεός, ἐκεῖ καί οἱ ἄγγελοι, ἐκεῖ τό φῶς καί οἱ ἀπόστολοι, ἐκεῖ οἱ πόλεις οἱ ἐπουράνιες, ἐκεῖ οἱ θησαυροί τῆς χάριτος, ἐκεῖ ἡ ζωή καί ἡ βασιλεία.»⁹

Όταν βλέπεις, ὅταν παρατηρεῖς, ὅταν ἀπολαμβάνεις μιά ἐγχρωμη ὀθόνη - μέ ὑψηλή ἀνάλυση ἐνδεχομένως - πού κάνει ἄκρως ἐλκυστικά τά «ξελογιόσματα καί τούς πειρασμούς», ὅταν - ἀντί γιά τό βάζο μέσα μας ὅπως ἔκανε τό βασιλόπουλο - ἐνδίδεις στίς τριγύρω ἔλξεις, ἐρωτεύεσαι, προσκολλᾶσαι στό ἀντικείμενο τοῦ ἔρωτα, ὅποιο καί νᾶναι αὐτό τό ἀντικείμενο...

...τότε, ἓνας ἀνεπιθύμητος ἐπισκέπτης, κατεβαίνει ἀπ' τά - τηλεοπτικά ἢ μή - παράθυρα!

⁸ Ἀθωνικό Γεροντικό, 1991, 74-75.

⁹ Ὁμιλία 43:7.

Ἐκδότης: Ἀρχιεπίσκοπος Γ.Ο.Χ. Ἀθηνῶν & πάσης Ἑλλάδος Μακάριος
Ἐπικοινωνία: archbishopmakarios@gmail.com